

A VARSÁNY KÖZÖSSÉGI HÁZ ÉS KÖNYVTÁR GYŰJTŐKÖRI SZABÁLYZATA

I. Bevezetés

Jelen gyűjtőköri szabályzat könyvtárunk működésének egyik alapidokumentuma, meghatározza azokat az elveket, amelyek alapján a gyűjtemény szervezése történik. A gyűjtemény az intézmény szolgáltatásainak alapja. Így a beszerezendő dokumentumok körének meghatározása csak a könyvtár által ellátott feladatok, valamint az intézmény székhelyének és vonzáskörzetének speciális tényezői alapján történhet. Az ellátandó feladatok meghatározása a könyvtár jellege és típusa szerint történhet.

A könyvtár jellegét és feladatát az 1997. évi CXL. törvény a kulturális alapellátásról és a kulturális tárgyi örökség védelméről határozza meg 55 §-ban leírja a nyilvános könyvtár alapfeladatait:

- a.) a fenntartó által kiadott alapító okiratban és a szervezeti és működési szabályzatban meghatározott fő céljait nyilatkozatban közzé teszi,
- b.) gyűjteményét folyamatosan fejleszti, feltárja, megőrzi, gondozza és rendelkezésre bocsátja,
- c.) tájékoztat a könyvtér és a nyilvános könyvtári rendszer dokumentumairól és szolgáltatásairól,
- d.) biztosítja más könyvtárak állományának és szolgáltatásainak elérését,
- e.) részt vesz a könyvtárak közötti dokumentum – és információcserében.

A rákóczipfalvai könyvtár jellegéből eredő alapfunkcióját a következőkben határozzuk meg:

Mint általános gyűjtőkörű, nyilvános könyvtárnak alapfeladata Rákóczipfalva városban és annak vonzáskörzetében élő lakosság egészét szolgáló lakóhelyi könyvtári ellátás biztosítása. Arra hivatott, hogy állományában lévő dokumentumaival és a hálózati szolgáltatások közvetítésével maradéktalanul kielégítse a városban és vonzáskörzetében jelentkező igényeket.

II. A könyvtár környezete

Rákóczipfalva mezőgazdasági jellegű, több mint 5 ezer lakosú város. A mezőgazdaság több kisebb vállalkozás formájában van jelen Rákóczipfalva gazdaságában. A Varsány Községi Ház és Könyvtár, mint összefont intézmény meghatározó szerepet tölt be a város kulturális életében a Macigyűjteménnyel együtt. A város kulturális élete sokszínű és pezsgő. Oktatási környezet: egy alapfokú művészeti iskola található a településen, ahol iskolai könyvtár működik. Ezen intézmények mellett kimagaslóan magas számú klub, civil szervezet, egyesület működik a városban

III. A könyvtár típusa, feladatai

A típusba sorolás a könyvtárak nagyságrendjéből, a hálózatban elfoglalt helyéből és a szolgáltatások mélységéből következik. Típusát tekintve könyvtárunk „B” típusú városi könyvtár, ennek megfelelően:

- a nemzeti könyvtermésből gyűjti az irodalom tartalmi egészét, válogatva a könyvtárban felmerülő igények alapján, figyelembe véve az éves beszerzési keretet, lehetőségeit.
- a magyar nyelven megjelent kézikönyvek és általános segédkönyvek gazdag készletével rendelkezik.
- kiemelten és teljes körűen gyűjti a Rákóczi-falva városra vonatkozó könyveket, periodikákat és egyéb dokumentumokat.
- törekszik a helyi szükségleteknek megfelelően beszerezni a nem hagyományos dokumentumfajták, a kéziratokat, fénymásolatokat.
- a 14 éven aluli fiatalok könyvtári ellátását gyermekrészlegével szolgálja. Számukra alkalmas gyűjteménnyel rendelkezik.

A könyvtár jellegéből és típusából következő gyűjtőkörü határokat, ezen belül a gyűjtés mélységét, tagozódását az általános társadalmi igény, a település jellege, kulturális szintje és intézményi ellátottsága szabja meg.

IV. Részletes gyűjtési utasítás

1. A gyűjtése mélysége

A könyvtár gyűjtőköre a feladatainak megfelelően általános. Gyűjti a társadalomtudományi, a természettudományi, az alkalmazott tudományi és az egyes tudományágakra vonatkozó átfogó tudományos műveket, az ismeretterjesztő irodalmat, a szépirodalmi, az ifjúsági és gyermekkönyveket. Gyűjti a város jellegének, megfelelő mezőgazdasági szakirodalmat. Kiemelten gyűjti az irodalom, a történelem, a művészetek és a helyismeret irodalmát.

2. Válogatás, teljesség, kiemelés

A könyvtár típusából és méretéből eredően nem törekedhet valamennyi területen teljességre. Általában válogatva gyűjtünk. Amennyiben számunkra biztosított beszerzési keret lehetővé teszi, az alapszintű és a középszintű könyveket minden szakterületről beszerezzük, a felső szintű szakirodalmat csak válogatva. Teljességgel gyűjtjük a helyismereti jellegű dokumentumokat, válogatva a társadalomtudományi, művészeti, irodalmi, történelmi, természettudományi, alkalmazott tudományi műveket, valamint a magyar nyelvű szépirodalmat.

3. Időhatárok

Állománygyarapításunk elsősorban az újonnan megjelenő, korszerű ismereteket tartalmazó könyvekre terjed ki. Beszerzünk vagy ajándékként elfogadunk minden ma is hasznosítható tartalmi értékkel rendelkező könyvet.

4. Nyelvi keretek

Állományunk legnagyobb része magyar nyelvű dokumentumokból áll.

5. Kiadványtípusok

A könyvtár gyűjtőkörébe az alábbi dokumentumfélések tartoznak: könyv, időszaki kiadványok, hangos könyvek, DVD-k, térképek.

6. Példányszám

A gyarapítás példányszáma a költségvetési keret függvénye. Könyvekből, folyóiratokból és egyéb dokumentumokból 1-1 példányos a beszerzés. Kivételt jelentenek az általános és középiskolai kötelező olvasmányok.

7. A gyűjtésből köréből kizárt dokumentumok típusai

Az egyéni használatra alkalmas foglalkoztató könyvek.

V. Az egyes könyvtári állományrészek gyűjtőköre

1. Szabadpolcos kölcsönözhető állomány

A könyvtárban található állományrész, a beiratkozott olvasók által kölcsönözhető dokumentumokat tartalmazza. Elhelyezése szabadpolcos rendszerben, az olvasói térben történik, mely könnyen megközelíthető. Tartalmi megoszlás szerint szak-és szépirodalmi elkülönülés jellemzi. A kölcsönzői térben általában a legfrissebb könyvek találhatók, a régebbi és ritkán keresett művek a raktárban kerületek elhelyezésre.

2. Kézikönyvtár

A kézikönyvtár célja a gyors tájékoztatáshoz, tájékozódáshoz, önálló munkákat szolgáló átfogó szakirodalmi munkák egy helyen való biztosítása. Állománya elsődlegesen helyben használható. Ide tartoznak az általános és szaklexikonok, szótárak, adattárak, térképek, enciklopédiák.

3. Segédkönyvtár

Az egyes könyvtári munkaterületek mellé rendelt alapvető tájékoztatási műveket tartalmazza (ETO, szabványok, ajánló bibliográfiák). Itt kaptak helyet a könyvtártudomány kézikönyvei, tankönyvei.

4. Helyismereti gyűjtemény

A helyismereti gyűjtemény Rákóczi-falvára, illetve másodlagosan a városkörnyékre vonatkozó könyveket, tanulmányokat, szakdolgozatokat, helyi sajtót, helyi kiadványokat tartalmazza. 1993-tól őrzi a rákóczi-falvai önkormányzat képviselő-testület jegyzőkönyveit.

5. Gyermekrészleg

A gyermekrészlegben kizárólag magyar nyelvű szép-és szakirodalmat gyűjtünk. Válogatva gyűjtjük a hazai és a külföldi klasszikus és kortárs gyermek- és ifjúsági szépirodalmat, meseirodalmat. Az általános iskolában használt kötelező irodalmat beszerezzük. Leporellót válogatva vásárolunk.

6. Időszaki kiadványok

Ide tartoznak a folyóiratok, a heti és a napilapok. A helytörténeti vonatkozású periodikumokat nem selejtezzük.

7. Audiovizuális dokumentumok

Az esélyegyenlőség figyelembevételével hangos könyvek beszerzését tartjuk fontosnak. Elsősorban szépirodalmi alkotásokat vásárolunk.

VI. Részletes gyűjtőköri utasítás

1. Könyvek

Szakirodalmi állomány

Általános művek területén az alap és általános lexikonok, enciklopédiák, bibliográfiák, évkönyvek válogatva.

Filozófia, pszichológia, logika, etika, esztétika egyetemes és átfogó művei.

Vallás területén az egyháztörténet, vallásfilozófia, különböző vallások, mitológia alapművei.

Társadalomtudomány szociográfia, szociológia, népjólét, néprajz. Néprajzi munkáknál figyelemmel kísérjük a magyarság szellemi és tárgyi értékeit, a tájegységünkre vonatkozó műveket.

Természettudományok minden ágában: környezetvédelem, matematika, csillagászat, fizika, kémia, földtudományok) beszerzendők a korszerű ismereteket nyújtó, átfogó, népszerű ismeretközlő munkák.

Alkalmazott tudományok területén (orvostudomány, mezőgazdaság, háztartás, szervezés, nyomdászat, közlekedés, vegyipar, könnyűipar, barkácsolás, építőipar, informatika,) az általános érdeklődésre számot tartó, keresett ismeretterjesztő munkákat.

Művészetek területén arra törekszünk, hogy minden művészeti ágban, minden korszakban az összefoglaló, általános ismereteket nyújtó művek meglegyenek.

Sport témakörében egy-egy sportág általános összefoglalását tartalmazó műveket megvásároljuk.

Nyelv és irodalom a nyelv általános kérdései, szókincs. Filológia, nyelvkönyvek, szótárak (válogatva). Irodalomtudomány: a világirodalom története, irodalomtörténeti művek. Kiemelt figyelmet fordítunk a magyar nyelv és irodalom alapvető műveire.

Földrajz, történelem, életrajz a földrajzi művekből (régészet, honismeret, útleírások) gyűjtjük a természetföldrajzi és gazdasági földrajzi monográfiákat, országokra vonatkozó leírásokat, átfogó kalauzokat. Az útikönyvek közül előnyben részesítjük a lakosság érdeklődésének megfelelő tájékoztató kiadványokat. Történelmi témában a magyar és az egyetemes történelem valamennyi alapvető műveit.

Szépirodalmi állomány

Teljességre törekszünk a magyar és a világirodalom klasszikus íróinak műveinek beszerzésében. A könyvtár használóinak igényeit figyelembe vesszük a kortárs és külföldi írók műveit.

Olvasótermi állományunk kialakításában fő szempont, minden témakörben vásároljuk: az általános, szaklexikonokat és enciklopédiákat, minden tudományág alapvető kézikönyveit, történetét feldolgozó, összefoglaló műveit.

Segédkönyvtári állományba gyűjtjük a könyvtáros mindennapi segédeszközeit, feldolgozó és tájékoztató munkában egyaránt. A könyvtári munka kézikönyveit, módszertani kiadványokat.

Helyismereti gyűjteménybe gyűjtjük mindazokat a dokumentumokat, amelyek Rákóczi falvára, a megyére, kistérségre vonatkozó információt tartalmaznak. Helyi személyek műveit is gyűjtjük

Időszaki kiadványok közül a megyei napilapot és a helyi lapokat gyűjtjük.

CD hangfelvételek

A vakok és gyengénlátók hangoskönyvtárának bővítése is fontos számunkra.

Gyermekrészleg gyűjtőköre

A gyermekekrészlegben válogatva gyűjtjük a magyar nyelven megfelelő gyermek- és ifjúsági irodalmat, az ismeretterjesztő műveket, vagy a gyerekek körében érdeklődésre számítókat, a tudományágak minden területéről. A kötelező irodalom beszerzése elsőbbséget élvez. Az kézikönyvtári állományba az általános és szaklexikonokat, gyermekenciklopédiákat, egyes tudományágak összefoglaló műveit, kézikönyveit, szólásokat, közmondásokat, gyűjteményes köteteket.

VII. A dokumentumok beszerzése

Elsősorban a Könyvtárellátó kft-től vásárolunk. De néha vásárolunk könyvesboltból, online könyvesboltból. Egyre több dokumentumot kapunk ajándékba.

VIII. A gyűjtemény apasztása

A gyűjtemény apasztása a „3/1975. (VIII.17.) KM-PM együttes rendelete a könyvtári állomány ellenőrzéséről (leltározásáról) és az állományból történő törlésről szóló szabályzat kiadásáról” alapján történik.

Azonban a gyarapodási, illetve törlési munkafolyamat végeztével az egyedi címleltárkönyv és a csoportos leltárkönyv megfelelő sora kerül kitöltésre. Teljes körű állomány adatokat csak a régi csoportos leltárkönyvből lehet megadni.

A jogszabálynak megfelelően a tartalmilag, ismeretanyagukban elavult dokumentumok alkalomszerűen kivonásra kerülnek.

Évente legalább egy alkalommal selejtezésre kerülnek az elhasználódott, rongált dokumentumok. Az olvasók által megtérített példányokat a jogszabályban előírt leltározás után végezzük. A vissza nem hozott könyvek átvizsgálása után, esetenként kerülnek törlésre.

Az állomány ellenőrzés során hiányzó dokumentumok a jegyzőkönyv elkészítése után selejtezésre kerülnek.

A leselejtezett dokumentumokról törlési jegyzék készül, majd végrehajtásra kerül a törlés a leltárkönyvekben (egyedi és csoportos) és a TextLib rendszerben.